

„Jineológia” – a nők felszabadításának tudománya a kurd mozgalomban

Miután eltöltöttem egy hetet Szíria északi részén, egyik barátom az Egyesült Államokból küldött egy sms-t, hogy hírt kapjon felőlem. „Szia! Mi a helyzet arrafelé??! Nem veszélyes, amerre jársz??” A kérdés csupán az volt, hol is kezdjek bele: annyi minden történt, amit el akartam mesélni erről az első hét vagy nyolc napról, ami megváltoztatta az életemet. Ám egyrészt tisztában voltam vele, hogy a rendelkezésre álló idő alatt aligha lennék képes előállni ama sok mindennel, amit szerettem volna neki elmondani (útközben nem mindig volt könnyű wifit találni), másrészt a leírt szöveg nem is igazán alkamas a fölkavaró érzések tolmácsolására, amelyek abból fakadtak, hogy tanúja voltam egy ilyen horderejű társadalmi változásnak (nincs elég erős emoji a forradalommal kapcsolatos fogalmak kifejezésére). Járt az agyam, amikor visszagondoltam az elmúlt napokra, amiket heteknek éreztem, s az egész hétre, ami egy teljes évnek tűnt. Aztán pár másodpercnyi gondolkodás után ezt válaszoltam: „Ez hihetetlen, haver. Mély társadalmi forradalom. Itt tényleg a nők irányítják a dolgokat.”

Na jó, lehet, hogy így ez túlzott leegyszerűsítés. Először is, utálok a technológiai függést, ami arra ítél, hogy gondolatainkat összesűrítsük, ennek az érzéseket érintő összes következményével, amiket szerettünk volna kifejezni. A nők természetesen nem „irányítják” a „dolgokat” Rojávában. Nem arról van szó, hogy a társadalom a feje tetejére állt, pláne nem egyik napról a másikra, s hogy egy mélyen patriarchális társadalom matriarchálissá alakult volna át (ami egybként nem is volt cél). Ezért aztán meg sem próbáltam romantikus színben föltüntetni a forradalmat, sem pedig beleesni a csapdába (amit lehetőleg itt is igyekszem elkerülni), hogy olyan nyugati legyek, aki így vagy úgy, fetisizálja a nők szerepét a kurd fegyveres harcban, mint azt a *manstream* sajtó tette, midőn portrét festett a *Női Védelmi Egységek* (YPG) tagjairól. Mindazonáltal, amit el akartam volna mondani a barátomnak – *igaz*: a rojavai forradalom alapvetően, mélységesen a

nőknek a patriarchális lealacsonyítás alóli felszabadításáról szól, ami a kapitalizmus inherens velejárója.

Első benyomások a nők centrális szerepéről a harcban

Rojavába érkezésemet követően nem kellett sok idő ahhoz, hogy ezt az elvet érvényesülni lássam. Észak-Szíriába tartva, az első hely, ahova megérkeztem – miután átkeltem az iraki határon –, egy katonai checkpoint volt, amit az *Asayish*, a demokratikus öngazgatás biztonsági szolgálatának nőtagjai őriztek. Nehéz volt megérteni, hogy alig pár száz kilométerrel odébb még a *Daesh* (ISIS) fasiszta erői ellenőrzik Rakka városát és egy olyan területet, ahol a nők rabszolgasorsra és kényszermunkára vannak kárhóztatva.

Néhány órával Kamisli városába érkezésem után közölték velem, hogy amit először tenni fogunk – mármint én és az internacionalistákból álló csoport –, egy tanfolyamon való részvétel lesz, hogy a forradalom alapelveit – amely öt évvel korábban kezdődött (bár, mint később kiderült, valójában több évtizede tart) – jobban megértsük. A foglalkozások arra összpontosítottak, amit a foradalmárok kulcsfontosságú fogalmaknak tekintettek: a kurd felszabadító mozgalom története, az internacionalizmus, a nők küzdelme. A nőmozgalomról szóló foglalkozásokat két részre bontották: az egyik a mozgalom történetére, a másik pedig a „nőtudományra” fókuszált, amit *kurmanji* (észak-kurdisztáni) dialektusban „jineoloji”-nak neveznek.

Az a komolyság, ahogyan az elvtársak a nőknek a társadalom-átalakításban játszott szerepét előadták – a négy kurdisztáni tartományban, amelyek immár kiterjednek azokra az arabok lakta városokra és falvakra is, amiket az YPG/J vezette *Kurd Demokratikus Erők* felszabadítottak –, világosan megmutatták, hogy e harcban a nők emancipációja nem egyszerű lapalji jegyzet, s nem is valami olyasmí, amit egyszer fölvetettek, majd a gyakorlatban hátrébb soroltak. Mielőtt Szíriába jöttem, már tisztában voltam vele, hogy a kurd mozgalom Törökországban (vagy ahogyan a kurd régiókban hívják, *Bakurban*), csakúgy, mint Rojavában, meghonosította a *társelnökség* rendszerét, ahol minden posztra, amire férfit választottak, egy nő is meg kell választani. Azt is tudtam, hogyan működik a nők önálló szerveződése, aminek az YPJ csupán az egyik eleme. Kíváncsi voltam azonban arra, hogy a maga konkrét valóságában miként működik e szervezeti struktúra. Ám mielőtt ezt a gyakorlatban láthattam volna,

a tanfolyam kellő fogalmi keretet nyújtott ahhoz, hogy megértsem, mi tette lehetővé a forradalom elindulását.

Elsőbbséget adni a nők felszabadításának a kurd nemzeti felszabadító mozgalomban

Ha valaki csupán az uralkodó nyugati médiából szerez információkat a világról, nem meglepő, ha azt hiszi, annak, hogy a rojavai forradalomban a nők aktív szerepet vállaltak az ún. Iszlám Állam elleni harc frontján, az az oka, hogy a „kurdokban” eleve van valami, ami ezt lehetővé teszi. Az uralkodó narratíva azt sugallta – sőt, egyenesen az volt a fő magyarázat –, hogy a „kurdok” természetüknél fogva inkább hajlanak a társadalmi nemek közti egyenlőségre, mint a régió többi társadalma, különösen az arabok. A domináns nyugati sajtó beszámolóinak egy másik eleme, hogy midőn teret szentelnek az YPJ szerepének a szíriai háborúban, erősen rájátszanak az *establishment* mögöttes iszlamofóbiájára, különösen amikor egyenlőségjelet tesznek a Daesh és az iszlám között, és a „kurdokat”, illetve az YPJ-t – hamisan – mint egyfajta „nyugati” orientációjú szekularizmus élharcosait tüntetik fel (nem könnyű találni olyan tudósításokat, amelyek megemlítik, hogy a kurdok többsége szunnita muszlim).

Annak, hogy a Rojavába érkező internacionalisták számára ennyire fontos a kurd nők történetének megismerése, az az oka, hogy így korrigálni lehet a hivatalos hírcsatornák által terjesztett tévedéseket. A valóság távol áll attól, hogy „a kurdok génjeikben hordják a nemek közötti egyenslőséget” (ennek a cáfolatához elég csak megnézni iraki Kurdisztánt). Az alapokat az YPJ és a többi észak-szíriai nőszervezet számára a kurd felszabadító mozgalom a nép megszervezésével 40 év alatt teremtette meg.

Hosszú távú történelmi perspektíva

A *hevalok* (elvársak) fontosnak tartották, hogy pontosítsák: ha a történelmet a *longue durée* (hosszú időtartam) távlatában szemléljük, a patriarchális elnyomás rendszerének időszaka csupán a kurd történelem 2%-ára terjed ki. Valójában azokat a „szexuális zavarokat”, amik a férfiak domináns pozíciójához vezettek a társadalomban – amit többé-kevésbé természetesnek veszünk –, a társadalomszerveződés és

az életmód sokfajta változata előzte meg. Manapság is megtalálhatók még Mezopotámia korábbi – köztük matriarchális – társadalmainak nyomai Kurdisztán olyan hegyvidéki területein, amelyek kevésbé voltak kitéve idegen invázióknak, s ez lehetővé tette, hogy a közösségek megőrizték „természetes” hiedelmeiket (mint azt a jezidik példája mutatja).

A kurdisztáni forradalmárok számára nem elegendő napjaink vagy akár az elmúlt négy évtized hősnőiről szólni. A patriarchátus ellen harcoló nők sora a Közel-Keleten jóval korábban kezdődik, mint hinnénk. Példának többek között Nofertiti szembeszállását szokták felhozni a papokkal és a fáraóval, i. e. 300-ban, vagy azt, amikor Zénobia királynő megtagadta az engedelmességet Rómának a III. századi Palmíraban. Kurdisztán első felosztása után, Xanimzade törzsi ellenállást vezetett a perzsa birodalom által elkövetett megszárlásokkal szemben, s öt olyan nevek követték, mint pl. Halime Xanim, aki az ottomán birodalommal került konfliktusba.

Azoknak a XX. századi kurd nőknek a sora, akik az YPJ-ben harcolók előfutárainak tekinthetők, megszámlálhatlanok. A mai Irán területén Adile Xanimnak 1924-ben bekövetkezett halála előtt sikerült konföderációban egyesítenie 56 törzset. Zarifét (1882–1937), aki jól ismert vezető volt az alevi lakosság körében (egy áruló miatt, aki eladta őt a török hatóságoknak) kivégezték. A kurdok elleni dersimi megszárlás idején (1936–1938) egy Bese nevű nő,* aki lázadást szított, levetette magát egy sziklafalról, hogy elkerülje a fogságot. A következő évtizedben olyan nők, mint Gulazer és Mina Xanim, főszerepet vittek az első kurd szocialista állam, a *Mahabadi Köztársaság* létrehozásában (1946–1947).

A *Kurd Munkáspárt* (PKK) megalapítása előtt, 1978-ban, Leyla Qasim története inspirációs forrás volt a nők harcához. Leyla hozta létre az első kurd diákszervezetet Bagdadban, s tervbe vett egy repülőgép-eltérítést is, hogy felhívja a figyelmet a kurdok ügyére (párhuzam vonható közte és a palesztin forradalmár, Leila Khaled között, akinek a *Népi Front Plesztina Felszabadításáért* szervezet nevében végrehajtott, politikai célú gépeltérítése hozzájárult a palesztin nemzeti harc népszerűsítéséhez). Letartóztatták még azelőtt, hogy tervét végrehajthatta volna, és az iraki állam 1974-ben kivégeztette.

* Seyid Riza (1863–1937), a dersimi felkelés törzsi vezetőjének felesége – *a ford.*

A PKK megalapításával a Törökország által megszállt kurdisztáni régióban a kurd felszabadításért folytatott harc magasabb szintre lépett. A szervezet létrehozását a PKK alapítói, köztük Abdullah Öcalan, szükségesnek ítélték, mivel az akkori török baloldal, előnyben részesítve a nemzeti sovinizmust, meglehetősen téves nézeteket vallott a kurd kérdéssel. Ez konfliktushoz vezetett az újonnan létrehozott párttal, amely kijelentette: Kurdisztán gyarmat, és a nemzeti felszabadító harc történelmi szükségszerűség.

A párt alapítói között volt a 2013-ban Párizsban meggyilkolt Sakine Cansız is, két másik női vezetővel, Fidan Doğan-nal és Leyla Şaylemével együtt. Sakine meghatározó szerepet töltött be a párt fejlődésében és expanziójában, csakúgy, mint abban, hogy a párt irányvonalába bekerült és nagy hangsúlyt kapott a nemek közötti egyenlőség gondolata. Sakine politikai színrelépése önmagában is lázadás volt a hagyományos családmoddal szemben, amiben alárendelt, szolgáló pozíciót szántak neki. Miután végiggondolta döntését, hogy politikai tevékenységbe kezd, így fogalmazott: „Bizonyos szempontból elhagytam a családot. Nem voltam hajlandó engedni a nyomásnak, ragaszkodtam a forradalmisághoz. Így indultam el Ankarába. Természetesen titokban.”

A Sakine és Öcalan közötti kapcsolat azért is fontos, mert mindketten vezető pozíciót töltöttek be a pártban. Utóbbi személyes elmélkedés és a nőkhöz fűződő viszonyának önkritikus fölülvizsgálta eredményeként jutott el oda, hogy megkérdőjelezze a patriarchális családi modellt, amiben a nőket tárgyakká tekintették. Öcalan arra a következtetésre jutott, hogy úgy kell személyes átalakuláson átmennie, hogy önmagán belül „ölje meg a macsót”, és megértse, hogyan tette őt a társadalom olyanná, amilyenné lett. Elmélkedéséhez másféle élmények is társultak, fölidézve a nők elnyomásának és alávételének azokat a helyzeteket, amiket élete során megtapasztalt, így például egyik gyermekkori lánybarátjának esetét, akit házasságra kényszerítettek egy idősebb férfival, vagy hogy látta, anyjának ott-hon börtönszerű körülmények között kellett élnie. Mégis, a legfőbb indíték elhatározásához, hogy a nők szabadságának ügyét magasabb szintre emelje, Fatmához, a párt egy másik alapítójához fűződő viszonya volt, akit, szerinte, saját érdekeinek rendelt alá.

Azon túl, hogy Öcalan fölkarolta az „öld meg a macsót” jelszót és a nők felszabadításával kapcsolatos elveket hirdetett – többek között

azt, hogy a nők voltak „az első gyarmatok”^{*} –, megértette azt is, hogy sem ő, sem általában a férfiak nem vezethetik a felszabadulás folyamatát. A mozgalomban úgy tekintettek rá, mint aki az emancipáció folyamatának és fejlődésének hajtóereje, ám aki a nőket arra bátorította, hogy álljanak önállóan saját felszabadításuk élére, mind a pártban, mind a széles értelemben vett mozgalomban.

A „nőtudomány” elméleti alajai

A *Kurd Községek Uniójában* (*Kurdistan Communities Union, KCK*) egyesült forradalmi mozgalom mind a négy kurdlakta tartományában meghonosította a nőtudományt, azaz a *jineológiát* mint a forradalmi folyamat elméleti és gyakorlati vezérelvét. Mindazonáltal a jineológia 2008-ban elfogadott koncepciója több évtizedes szervezkedés tapasztalatainak ideológiai eredője volt. Öcalan „öld meg a macsót” felfogását kiegészíti egy másik alapvető gondolat, az „elválasztás elve” [...], amely kimondja, hogy a nőknek ellenőrzést kell gyakorolniuk saját szervezeteik felett. Ha elfogadjuk, hogy a forradalmat nem a népért, hanem a nép által kell véghezvinni, akkor be kell lássuk azt is, hogy a forradalmat nem egyszerűen a nők érdekében, hanem a nők *részvételével* kell megvívni. Az elválasztás elve azt is tartalmazza, hogy a nőknek ki kell lépniük a hierarchiára épülő kapcsolatokból. Ma azt láthatjuk, hogy ezt az elvet komolyan veszik: a mozgalom káderei között megszűntek a romantikus kapcsolatok és a házasságok. Ennek részben az is célja, hogy megakadályozzák, hogy a szervezetek a munka és az élet liberális felfogását tegyék magukévá.

Az 1990-es években a mozgalmon belüli munka fontos részévé vált a nők Mezopotámia történelmében játszott szerepének kutatása. Abban az évben, amikor Öcalant a török hatóságok Kenyában elfogták, megalakult a *Kurdisztáni Dolgozó Nők Pártja* (PJKK), bár ezt később más autonóm szervezetek váltották fel, mint pl. *Szabad Nők Pártja* (PJA). A 2000-es években olyan új elveket dolgoztak ki, mint a „rózsa elmélete”, amely szerint a nők „lehetnek látszólag törékenyek, ám töviseket kell viselniük, hogy megvédjék magukat”. 2003-ban, a

* „Az első elnyomott osztály, az első gyarmat és nemzet a nők.” („The first oppressed class, the first colony and nation are women.”) Idézi: *Waht is jineoloji*, <https://komun-academy.com/2018/06/27/what-is-jineoloji/>

demokratikus konföderalizmus új nézetrendszerére való felkészülés időszakában, amit a PKK és a *Kurd Közösségek Uniója* 2005-ben elfogadott, meghirdették „a nők szabadságán alapuló, demokratikus és ökológikus társadalom programját”.

Az önvédelemért, a liberális feminizmussal és orientalizmussal szemben

Amikor a kurdisztáni nők szabadságáról szóló képzés első napjának felénél eljutottunk a konklúzióhoz, megértettem, miért is volt ennyire fontos, hogy a látogatást ezekkel a foglalkozásokkal kezdjük, s nem mindjárt azzal, hogy felkeressük a konkrét, mindennapos problémákért felelős szervezeteket. Az instruktorok gyakran hangsúlyozták: a forradalom nem merül ki abban, hogy megszerezzük a hatalmat, majd valami újat létrehozunk, hanem inkább valami olyasmit jelent, hogy azért harcolunk, hogy miközben folytatjuk a szervező munkát, legyőzzük a kapitalista ideológiát – úgy, ahogyan ezt a mozgalom évtizedek óta tette, még azelőtt, hogy Rojava 2012-ben a demokratikus öngazgatás megteremtésével hírnévre tett volna szert.

A jineológia megértésének egyik kulcsa, hogy az önvédelem nem csupán abban áll, hogy pisztolyt ragadunk, hanem a valóságban inkább struktúra- és szervezetépítésben nyilvánul meg. Ahogy a mozgalom egyik vezetője mondta, érezhető forradalmi hevülettel: „Az önvédelem is a fejben kezdődik. Ha magadat áldozatnak látod, nem leszel képes fölülkerekedni az elnyomáson.”

A képzés második napján a globális feminista eszme történetében mélyültünk el, ami a mozgalom első, XIX. és XX. századi hullámát foglalta magában, és a szavazati jogért meg a dolgozó nők polgári jogaiért folytatott küzdelemre összpontosított; az 1970 és 1990 közötti második hullámot, amit olyan jelszavak jellemeztek, mint „a magánszféra is politika” vagy „a testem hozzám tartozik”, valamint az 1990 óta tartó harmadik hullámot, amiben a társadalmi nemek dekonstrukciója játszott főszerepet.

Érdeemes megjegyezni, hogy tanulócsoporthoz, amelynek tagjai nyugati országokból érkeztek, kritikus érdeklődés kísérte azokat a fejtegetéseket, amelyek arról szóltak, hogy a nyugati országokban az állam hogyan igyekezett liberálissá formálni a radikális nőmozgalmat, azáltal, hogy a különböző nőszerkezeteknek pénzt juttatott, s így sikerült a kapitalista rendszer keretei közé illeszteni őket. Az instruktorok szóltak ezenkívül a nyugati liberális feminizmus irányzatairól

is, amelyek gyakran orientalista nézeteket vallanak, s ennek kapcsán olyan csoportokra utaltak, mint pl. a FEMEN,* amelyek egyenlőségjelet tesznek az iszlám és a nők elnyomása közé. Az efféle csoportok az imperialista narratívát erősítik, s céljuk, hogy a Közel-Keletet a szabadság nevében saját kapitalista modernitásuk mintájának vessék alá. Ahogyan pár nappal később egy hidzsábot viselő, hívő muszlim asszony mondta nekem, aki szintén odaadó támogatója volt a rojavai forradalomnak: „Nem számít, mi van a fejemen. Ami fontos, az az, ami a fejemben van.”

A jineológia kulcsfogalmai

A tanfolyam során világossá vált számomra a kurd felszabadítási mozgalom rugalmas, dogmáktól mentes hozzáállása a forradalommal és a nők felszabadításával kapcsolatos gondolatokhoz. Megértettem, mit jelent ma a jineológia mint a nők felszabadításának tudománya. Az instruktoroknak pl. egyes kérdésekre nem mindig voltak egyértelmű válaszaik, s ez zavart és a frusztrációt váltott ki az internacionalisták között. A jineológia szerint ugyanis nem létezik egyetlen, megfellegbezheteretlen igazság: a forradalmároknak az emberiség védelmében végzett munkájuk adhat értelmet az életnek, és hozhat ezáltal közelebb bennünket az igazság megértéséhez. Ugyanakkor azt is egyértelművé tették, hogy éppen mivel saját igazságukat sem tekintik „az” igazságnak, az sem nem engedhető meg, hogy az „én igazságom” liberális megközelítésének csapdájába essünk, ahol mindenkinek a saját valóságáról alkotott ítélete egyaránt érvényes, még akkor is, ha az elfogadhatatlanul visszahúzó vagy reakciós.

A jineológiai elemzés részben abból a felismerésből fakad, hogy minden és mindenki élő, ezért nem szabad elfogadnunk az „anyagi versus nem anyagi” dichotómiát. Ez a nyugati elvtársak számára – akik sokkal inkább materialista, sőt, pozitivistá felfogáshoz szoktak – túlságosan metafizikus megközelítésnek tűnhet. A jineológia azonban elismeri az „egységet a sokféleségben”, ami azzal jár, hogy bár minden előrelépés a szolidaritás és az együttműködés eredményeként születik meg, ez nem jelenti az *individualitás* lerombolását (ellentétben az

* Ukrajnában megalapított (2008), párizsi székhelyű, nemzetközi, radikális feminista szervezet. Hivatalos honlapja: <https://femen.org/> – a ford.

individualizmussal). Ilyenformán a jineológia elfogadja a „meghatározatlanság elvét” (*Principle of the Indefinite*), amely szerint, bár a jövő nem jósolható meg, az emberiségnek lehetősége van rá, hogy elemezze amaényt, hogy különböző választható opciók és utak léteznek, s ahhoz, hogy a fejlődés irányát megváltoztassuk, be kell avatkoznunk a dolgok menetébe. E dualitás kérdése többször fölmerült és váltott ki vitát a foglalkozásokon, s gyakran került elő rojavai látogatásom során. Ahogyan az elhúzódo, pusztító háborúval, illetve az egyidejűleg kibontakozó forradalommal kapcsolatban mondták nekem: „A fényt látva ismerjük fel a sötétséget. Az egyik nem létezhet a másik nélkül. Ezek egymásnak ellentmondó részelemek.” A jineológiai eszme egy másik aspektusa az alany és a tárgy egymástól való elválaszthatatlansága, illetve az érzelmi és az értelmi intelligencia közötti egység megteremtése. Ahogyan az instruktorunk fogalmazott: „Egyfelől bíráljuk a racionalizmust. Az érzelmi intelligencia kulcsszerepet játszott a neolitikum időszakában. Lehetünk egyidejűleg mindkettő: egyszerre gondolkodhatunk és érezhetünk.”

A nők felszabadítása ideológiájának öt alapelve

Mindezek a fogalmak segítenek rávilágítani arra a nagy fontosságú elméleti munkára, ami a nőtudomány megalkotásához vezetett. A jineológia elvei azonban explicit módon is megragadhatók:

- *Welatparézî* (patriotizmus)
A nőkre kényszerített elidegenedés (*estrangement*), gyarmatosítás és asszimiláció elvetése.
- *Gondolat- és vélemény szabadság*
A nőknek maguknak kell meghozni döntéseiket, és mentálisan szakítaniuk kell az uralkodó struktúrákkal.
- *A nők autonóm szerveződése*
A patriarchátust csak akkor lehet legyőzni, ha a nőknek lehetőségük van az önszerveződésre.
- *Harc a változásért*
Nem egyszerűen kéréseket kell intézni az elnyomó(k)hoz, hanem harc által és alternatívák felmutatásával ki kell vívni a jogokat.
- *Esztétika és etika*
A nőknek nem kell alkalmazkodniuk a társadalom vagy a férfiak által diktált szépségkánonhoz.

Az elmélettől a gyakorlatig

Egy elméletnek bármilyen gyakorlati alkalmazás nélkül természetesen semmi értelme sincs. A Kurd Felszabadító Mozgalom az elmélet terén, amely az emberi faj felének emancipálására irányult, az állandó újrameghatározás és fejlődés folyamatán ment keresztül. Magában a mozgalomban is előfordultak olyan események, beleértve a vezetést érintő zavarokat is, amelyek megmutatták, hogy a forradalmi szervezetek sem védtelenek egyfajta patriarchális attitűddel szemben. Amikor például Bakurban a nők bekapcsolódtak a fegyveres harcba, a PKK férfi tagjai közül némelyek – kimondatlanul – úgy vélekedtek, hogy a nők nem képesek ellátni egyes „férfiasnak” tartott feladatokat. A vezetésben a férfiak egy része azzal érvelt, hogy a nők túlságosan érzelmesek és gyengédek (*soft*) a háborúskodáshoz, s ezért helyesebb volna a gerillaharcra kívüli szerepeket rájuk bízni. Egyes parancsnokok azt szerették volna, hogy női bajtársaik, akik gerillák lettek, hordjanak kendőt. Amikor az egyik fiatal női harcos, Heval Beritan tudomást szerzett erről, azzal a javaslattal állt elő, hogy a nők hozzák létre saját gerillaegységeiket. A férfiktól való különválás és az önálló szerveződés a gerillaharcban azzal járt, hogy a férfiaknak és a nőknek immár minden feladatot maguknak kellett ellátniuk (pl. ezentúl teljes mértékben a férfiakra hárult a konyhai munka).

Heval Beritan története jól mutatja, hogy a nők ugyanúgy képesek bármilyen feladatot ellátni és szerepet betölteni a forradalomban, mint a férfiak. Beritan eredetileg újságíró volt, majd a háborúban parancsnok lett belőle, mivel közvetlenebb szerepet akart betölteni a harcban. 1992-ben, a déli háborúban, az utolsó töltényig harcolt, és elkerülendő, hogy a *Kurdisztáni Demokrata Párt* (KDP)* reakciós erőinek fogságába essen, levetette magát egy hegycsúcsról, önkéntes öngyilkosságot követett el, ugyanúgy, mint Bese 50 évvel korábban, a dersimi lázadás idején. Az olyan sorsok, mint Beritané, Sakinéé és számtalan más női forradalmáré Kurdisztánban követendő példa gyanánt szolgáltak azoknak a nőknek, akik az YPJ-t megalakították. A nők forradalma a mai Rojavában elérhetetlen álom maradt volna ezeknek a „*sáhidoknak*” (mártíroknak) az áldozatvállalása nélkül, akik az ügynek szentelték életüket, nemcsak a kurdok, hanem minden

* *Iraki Kurdisztán* (Kurdisztáni Regionális Kormány) vezető politikai pártja, Maszud Bádzáni vezetésével – a ford.

nő szabadságának ügyéért az egész világon. Rojava földjét nap mint nap harcban elesett nők vére öntözi, akik férfi bajtársaikkal válllvetve, egyenrangú felekként harcolnak. A nők önfeláldozása, mint pl. Arin Markiné, aki a Kobanéért vívott harc során önkézevel vetett életének, hogy ne essen a Daesh fogságába, éppúgy jelzi a nők által követett utat, mint Rojda Felat, az YPJ/SDF parancsnokának példája a Rakkáért vívott hadművelet élén. Helytállásuk gyakorlati kifejeződése az elmúlt évtizedek harcai során kimunkált ideológiának, s annak az erősödő mozgalomnak, amely képes felszabadítani nemcsak a Közel-Keletet, hanem az emberiség egészét.

(Fordította: Lugosi Győző)

Eredeti megjelenés: *Jineoloji. The science of women's liberation in the Kurdish movement.*

<https://jineoloji.org/en/2016/06/22/jineoloji-the-science-of-womens-liberation-in-the-kurdish-movement/>

A szöveg a szerző „Serkeftin: A Narrative of the Rojava Revolution” c. művének 5. fejezete (Winchester – Washington, Zero Books, 2019).